

Priročnik za izvajalce programov usposabljanja odvetnikov na področju otrokom prijaznega pravosodja

Maria Doichinova
Center for the Study of Democracy

Projekt FOSTER - Fostering Child-Friendly Legal Environments through collaborative networks (101160568 – FOSTER – JUST-2023-JACC-EJUSTICE)

Rezultat D3.3, Child friendly justice guides - Guide for Trainers Delivering Capacity-Building Programmes for Lawyers on Child-Friendly Justice (Priročnik za izvajalce programov usposabljanja odvetnikov na področju otrokom prijaznega pravosodja)

Avtor: Doichinova Maria, Center for the Study of Democracy

Marec, 2026

Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja oziroma avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske komisije – Generalnega direktorata za pravosodje in potrošnike. Niti Evropska unija niti organ, ki je dodelil sredstva, ne odgovarjata zanje.

To delo je objavljeno pod licenco [Creative Commons Attribution NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Vsebina

Vsebina.....	3
Oblikovanje transformativnega usposabljanja na področju otrokom prijaznega pravosodja: Vodnik za izvajalce programov za krepitev zmogljivosti odvetnikov na področju otrokom prijaznega pravosodja	2
Uvod.....	2
Preoblikovanje koncepta usposabljanja: od posredovanja informacij do strokovne preobrazbe.....	3
Vsebinska podlaga za prihodnje programe usposabljanja	4
Komunikacija in razvojna pismenost kot osrednji osi	4
Pravna praksa, ki upošteva travmo, kot analitični okvir	5
Postopkovna varovala kot operativni mehanizmi	6
Meddisciplinarno usklajevanje kot strukturna varovalka.....	7
Pedagoški načrt za razvoj kompetenc.....	8
Večsektorsko usposabljanje in pristop »skupnega primera«	8
Oblike učenja	9
Simulacija in reflektivna analiza	9
Vključevanje v majhnih skupinah in psihološka varnost	10
Verodostojnost izobraževalca in reflektivno vodenje	10
Ocena, trajnost in sistemski vpliv	10
Enakopraven in redni dostop do specializiranega usposabljanja: strukturne vrzeli in vloga tehnologije	10
Zaključek.....	11

Oblikovanje transformativnega usposabljanja na področju otrokom prijaznega pravosodja: Vodnik za izvajalce programov za krepitev zmogljivosti odvetnikov na področju otrokom prijaznega pravosodja

Uvod

Projekt FOSTER obravnava kritično vrzel med formalnim priznanjem pravic žrtev v Evropski uniji in njihovim doslednim izvajanjem v kazenskokravni praksi, zlasti v primerih, ki vključujejo otroke žrtve. Čeprav Direktiva 2012/29/EU določa minimalne standarde glede pravic, podpore in zaščite žrtev, je učinkovito izvajanje v veliki meri odvisno od strokovne usposobljenosti tistih, ki uporabljajo zakonodajo. Projekt si prizadeva vključiti načela otrokom prijaznega pravosodja v strokovno kulturo prek razvoja kurikuluma z več veščinami, meddisciplinarnega sodelovanja in široke krepitev zmogljivosti za pravne strokovnjake. Razvoj trajnostnih metodologij usposabljanja in orodij za usmerjanje je osrednjega pomena za ta cilj, saj zagotavlja, da se prenos znanja pretvori v dolgoročno sistemsko spremembo.

V okviru projekta imajo izobraževalci ključno vlogo. Delujejo kot multiplikatorji: kakovost njihovih pedagoških in vsebinskih odločitev določa, ali bodo standardi EU ostali abstraktna načela ali pa se bodo spremenili v operativne prakse. Ta priročnik združuje spoznanja, pridobljena na podlagi ocene potreb po usposabljanju in nacionalnih ocen usposabljanja, ter zagotavlja strukturiran analitični okvir za oblikovanje prihodnjih programov. Obravnava tako vsebino kot metodologijo, pri čemer priznava, da je učinkovito izvajanje pravic žrtev odvisno v enaki meri od načina izvajanja usposabljanja kot od njegove vsebine. Njegov cilj je nadgraditi ugotovljene prednosti in izzive ter s tem podpreti prihodnje izvajalce usposabljanja, namenjenega odvetnikom, ki delajo z otroki žrtvami.

Prispevek k izvajanju Direktive 2012/29/EU in strategije EU za usposabljanje pravosodnega osebja

Direktiva 2012/29/EU izrecno zahteva, da države članice zagotovijo, da uradniki, ki bodo verjetno prišli v stik z žrtvami, prejmejo ustrezno usposabljanje, da se zagotovi spoštljivo,

občutljivo in strokovno ravnanje.¹ Člen 25 priznava usposabljanje kot strukturni element varstva pravic žrtev.

Strategija EU za usposabljanje pravosodnega osebja dodatno poudarja potrebo po sistematičnem, praktično usmerjenem in na kompetencah temelječem usposabljanju, da se zagotovi enotna uporaba prava EU v vseh državah članicah.² Poudarja, da mora usposabljanje pravosodnega osebja strokovnjakom zagotoviti ne le znanje o zakonodaji, temveč tudi sposobnost učinkovite uporabe standardov EU v konkretnih primerih.

Ta priročnik neposredno prispeva k tem ciljem, saj opredeljuje model usposabljanja, ki združuje normativno znanje, empirične raziskave in izkustveno učenje, s čimer krepi izvajanje obveznosti EU na področju pravic žrtev.

Preoblikovanje koncepta usposabljanja: od posredovanja informacij do strokovne preobrazbe

Usposabljanje o otrokom prijaznem pravosodju se ne more omejiti zgolj na razširjanje pravnih norm. Hkrati bi bilo zavajajoče domnevati, da vsi udeleženci vstopajo v prostor usposabljanja s trdnim in aktualnim razumevanjem ustreznih mednarodnih in evropskih okvirov. Čeprav je ekipa FOSTER ugotovila, da so se mnogi pravniki na splošno zavedali ključnih instrumentov, kot sta Konvencija ZN o otrokovih pravicah in Direktiva 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov za pravice, podporo in zaščito žrtev kaznivih dejanj, se to poznavanje pogosto ni zdelo dovolj poglobljeno. Zlasti strokovnjaki, ki so pravno izobraževanje zaključili pred nekaj leti, so pogosto poročali o omejenem ali zastarelem poznavanju teh instrumentov in njihovih praktičnih posledic. Za izobraževalce to predstavlja dvojno odgovornost: preseči zgolj podajanje znanja v obliki predavanja, hkrati pa zagotoviti, da so temeljni pravni standardi jasno razloženi, umeščeni v kontekst in preneseni v vsakdanjo prakso. Predavanje zato ohranja pomembno – čeprav skrbno oblikovano – vlogo kot podlaga za globlje, na veščine usmerjeno in reflektivno učenje.

Večji izziv pa je vplivati na to, kako strokovnjaki razlagajo postopkovno diskrecijo, ocenjujejo tveganje in pojmujejo svojo odgovornost znotraj pravosodnega sistema.

„Pomemben izziv pri vsakem takšnem usposabljanju je potencialna povezava in uporaba teoretičnih podatkov v vsakdanji praksi.“ (izobraževalec FOSTER, Grčija)

---

¹ [Direktiva 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov glede pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ.

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij. Evropska strategija za usposabljanje pravosodnega osebja 2025–2030: [Ustvarjanje podpornega okolja za DigitalJustice@2030](#), 20. november 2025; in Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Zagotavljanje pravice v EU – [Evropska strategija za usposabljanje pravosodnega osebja za obdobje 2021–2024](#).

Učinkovito usposabljanje bi zato moralo biti zasnovano kot proces strokovne preobrazbe. Preoblikovati bi moralo analitične odzive in vzbuditi strukturno pazljivost.

Namesto da bi na primer zgolj pojasnil člen 22 Direktive,³ ki ureja individualno oceno, bi lahko izobraževalec predstavil scenarij, v katerem je otrok žrtev prestal več intervjujev brez dokumentirane ocene. Udeleženci lahko nato analizirajo posledice te opustitve: povečan stres, okuženost dokazov in morebitno kršitev obveznosti EU. S to vajo udeleženci ponotranjijo Direktivo kot živ standard, ki usmerja postopkovno skrbnost.

Preobrazba se torej zgodi, ko udeleženci v svoji vsakodnevni praksi začnejo postavljati drugačna vprašanja. To ni vidno le v tem, kar vedo, ampak tudi v tem, kako razmišljajo, kako opredeljujejo probleme in kako opredeljujejo svoje poklicne odgovornosti. Strokovnjaki, ki so se nekoč osredotočali predvsem na postopkovno učinkovitost, se morda začnejo spraševati: Kako bo to zaslišanje doživel otrok? Ali pa začnejo razmišljati: Katere informacije ta otrok v tej fazi dejansko razume? Drugi morda razmišljajo: Ali sem ustvaril pogoje, v katerih se otrok počuti dovolj varno, da spregovori? Te spremembe v zastavljanju vprašanj kažejo na globlje notranje sprejetje načel otrokom prijaznega pravosodja. Namesto da bi strokovnjaki mehanično uporabljali pravne določbe, začnejo v svoje rutinsko odločanje vključevati otrokove pravice, razvojne vidike in zavedanje o travmi. V tem smislu se preobrazba ne meri po sposobnosti recitiranja standardov, ampak po pojavu reflektivnega načina razmišljanja, v katerem postane otrokova perspektiva sestavni del strokovnega razlogovanja.

Vsebinska podlaga za prihodnje programe usposabljanja

Komunikacija in razvojna pismenost kot osrednji osi

Ocene usposabljanj v okviru projekta FOSTER, pa tudi drugih pobud za usposabljanje pravosodnega osebja,⁴ dosledno poudarjajo, da sta komunikacija z otroki in razumevanje

---

³ [Direktiva 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov glede pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ.

⁴ Glej na primer: CECL. [Reforming Youth Corrections: Comparative report assessing the training needs of prison and probation staff working with convicted children](#), ARISA Child, 6. marec 2024; in Kasapi Zoi Anna, Economou Natassa, Karantzali Angelliki. [ChildFront: Training Needs Assessment Report](#), 30. september 2022.

njihovega razvoja osrednji učni potrebi. Komunikacija ni le stranska veščina – je mehanizem, prek katerega se uresničujejo pravice.

Pravica otroka do izražanja mnenja v skladu s členom 12 Konvencije o otrokovih pravicah zahteva pogoje, ki omogočajo smiselno sodelovanje.⁵ Splošna pripomba št. 12 pojasnjuje, da morajo otroci prejemati informacije na dostopen način in da jih je treba podpirati pri izražanju njihovih mnenj.⁶

Usposabljanje bi zato moralo vključiti razvojno psihologijo v pravno analizo. Izobraževalec bi na primer lahko ponazoril, kako lahko abstraktna pravna terminologija nehote utiša otroka. Udeleženci lahko razmislijo o tem, kako lahko stavek »Dolžan si pričati po resnici pod kaznijo zakona« zastraši desetletnika, medtem ko razvojno prilagojena razlaga ohranja pravno doslednost in hkrati zmanjša strah.

Usposabljanje o komunikaciji se ne sme obravnavati kot en sam, ločen sklop. Namesto tega mora potekati skozi celoten program usposabljanja, zlasti v modulih, ki obravnavajo razgovore, zaslisanje in interakcijo s strankami. Sposobnosti, kot so prilagajanje jezika otrokovi starosti in razumevanju, odzivanje na čustva in izogibanje dejanjem, ki bi lahko otroka ponovno travmatizirala, je treba v različnih situacijah večkrat vaditi. Te sposobnosti se razvijajo s prakso, povratnimi informacijami in razmišljanjem skozi čas, ne pa z enim predavanjem ali zgolj teoretično razlago.

To potrebo po trajnem in praktično usmerjenem usposabljanju na področju komunikacije so udeleženci iz vseh držav FOSTER dosledno poudarjali. Strokovnjaki so odkrito priznali, da jim njihovo začetno pravno izobraževanje in poznejše stalno strokovno usposabljanje redko prinašata konkretne, otrokom prijazne komunikacijske tehnike. Čeprav so mnogi z izkušnjami razvili strategije za spopadanje s težavami, so priznali znatne vrzeli v strukturiranem vodenju in nadzorovani praksi. Močno soglasje med udeleženci poudarja, da komunikacijska kompetenca ni neobvezna mehka veščina, ampak ključna strokovna sposobnost, bistvena za učinkovito izvajanje standardov otrokom prijaznega pravosodja.

Pravna praksa, ki upošteva travmo, kot analitični okvir

Brez ustreznega usposabljanja lahko odvetniki napačno razlagajo fragmentirane ali spreminjajoče se spomine v otrokovem pričevanju kot znake nezanesljivosti ali pomanjkanja verodostojnosti. Znanstvene raziskave kažejo, da travma vpliva na utrjevanje spomina, čustveno izražanje in vedenjske odzive.⁷ Otroci, izpostavljeni zlorabi, se lahko odzivajo s fragmentiranim priklicem ali zapoznel razkritjem spomnov.⁸ To je bila

---

⁵ Organizacija združenih narodov, [Konvencija o otrokovih pravicah](#), sprejeta 20. novembra 1989

⁶ Odbor za pravice otroka. [Splošna pripomba št. 12 \(2009\) Pravica otroka do izražanja mnenja](#), CRC/C/GC/12, 20. julij 2009

⁷ Van der Kolk, B. A. (2014). [Telo beleži: možgani, um in telo pri zdravljenju travme](#). New York: Viking.

⁸ London, K., Bruck, M., Ceci, S. J., & Shuman, D. W. (2005). Disclosure of child sexual abuse: What does the research tell us about the ways that children tell? *Psychology, Public Policy, and Law*, 11(1), 194–226. and Dimitriou K, Efthymiou V, Fragkou K, Peyron P-A, Martrille L, Baccino E, Bacopoulou F, Papadodima S.

ena od najpogosteje obravnavanih tem na usposabljanjih FOSTER, na katero so udeleženci priznali, da je zlasti težko odgovoriti.

Usposabljanje bi moralo te ugotovitve sistematično vključiti v razprave o verodostojnosti in zasliševanju. Izobraževalci lahko na primer predstavijo prepis zapisnika, v katerem otrok ob opisu dogodka okleva. Udeleženci lahko analizirajo, ali oklevanje kaže na izmišljanje ali na izogibanje zaradi travme.

Usposabljanje, ki upošteva travmo, krepi postopkovno pravičnost z usklajevanjem pravnega razmišljanja z empiričnim znanjem. Preprečuje napačno razlago normalnih odzivov na travmo kot nekonsistentnost. Pomembno je, da izvajalci usposabljanja pojasnijo, da razlogovanje, ki upošteva travmo, ne zmanjšuje stroge dokazne vrednosti – ampak jo izpopolnjuje.

Postopkovna varovala kot operativni mehanizmi

Direktiva 2012/29/EU od organov zahteva, da opravijo individualno oceno žrtev, da bi ugotovili, ali te potrebujejo posebno zaščito med kazenskim postopkom.⁹ Ti zaščitni ukrepi vključujejo ukrepe za preprečevanje vizualnega stika z obtožencem in omejevanje ponavljajočega se zasliševanja.

Programi usposabljanja se zato ne smejo osredotočati le na pojasnjevanje teh pravic, ampak morajo odvetnikom pomagati razumeti, kako jih v praksi uveljaviti. Namesto da se zgolj navajajo pravne določbe, se lahko v okviru usposabljanja analizirajo konkretne postopkovne situacije. Udeležence se na primer lahko zaprosi, naj razmislijo, kaj naj odvetnik stori, če je predvideno, da bo otrok pričal na javni obravnavi brez zaščitnih ukrepov, kako naj se oblikuje predlog za zaščitne ukrepe ali kako se lahko argumenti, ki temeljijo na pravu EU, učinkovito predstavijo pred nacionalnimi sodišči.

Ena od praktičnih vaj, ki so jo v Bolgariji uporabili med usposabljanjem, je vključevala predstavitev scenarija, v katerem ni bila opravljena individualna ocena otroka žrtve. Udeleženci so bili nato pozvani, naj opredelijo pravne korake, ki jih lahko odvetnik sprejme, da izpodbija to opustitev in zahteva ustrezne zaščitne ukrepe. Takšno reševanje resničnih postopkovnih dilem pomaga odvetnikom, da zaščitnih ukrepov ne vidijo kot abstraktne pravne določbe, ampak kot praktična orodja, ki jih je mogoče strateško uporabiti za zaščito otrokovih pravic med postopkom.

Forensic Perspectives on Child Sexual Abuse Disclosure in Greece: A Retrospective Study. *Pediatric Reports*. 2026; 18(1):12. <https://doi.org/10.3390/pediatric18010012>

⁹ [Direktiva 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov glede pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, člen 53.

Meddisciplinarno usklajevanje kot strukturna varovalka

Smernice Sveta Evrope o otrokom prijaznem pravosodju¹⁰ poudarjajo usklajene, multidisciplinarne sisteme. Razdrobljenost med institucijami pogosto spodkopava zaščitne namene.

Usposabljanje bi moralo vključevati analitično razpravo o vlogah institucij in načinih sodelovanja. Izobraževalec bi na primer lahko opisal primer, v katerem se otrok pojavi na sodišču brez psihološke podpore, ker policija in socialne službe niso uskladile svojih dejavnosti. Udeleženci lahko raziskujejo, kako bi lahko pravočasna komunikacija ublažila škodo. Tako se odvetniki naučijo vnaprej prepoznati vrzeli v usklajevanju, razumeti, kdaj vključiti druge strokovnjake, in sprejeti praktične ukrepe, kot so navezovanje stikov s podpornimi službami ali opozoriti na problem pred obravnavo, da se otroku zagotovi ustrezna priprava in podpora.

Agencija EU za temeljne pravice je dosledno dokumentirala neenakosti, ki vplivajo na otroke iz manjšin in priseljence v evropskih pravosodnih sistemih, ter poudarila, kako lahko strukturne neenakosti ogrožajo enakopraven dostop do zaščite in sodelovanja.¹¹ Glede na to mora usposabljanje obravnavati medsektorsko sodelovanje ne kot abstrakten teoretični konstrukt, ampak kot praktično spremenljivko, ki neposredno vpliva na to, kako otroci doživljajo postopke. Dejavniki, kot so jezikovne ovire, kulturno dožemanje avtoritete, invalidnost, status v oskrbi ali socialno-ekonomska marginalizacija, lahko znatno vplivajo na otrokovo zmožnost razumevanja, komuniciranja in učinkovitega sodelovanja v pravnih postopkih.

Ta potreba se je jasno odražala v povratnih informacijah udeležencev projekta FOSTER. Mnogi strokovnjaki so priznali, da so sicer seznanjeni s splošnimi načeli otrokom prijaznega pravosodja, vendar potrebujejo bolj specializirana navodila za delo s posebej ranljivimi skupinami. Navedli so na primer otroke iz etničnih manjšin ali migrantskega okolja, ki se soočajo s kombiniranimi jezikovnimi in kulturnimi ovirami; otroke s posebnimi potrebami, ki morda potrebujejo prilagojene komunikacijske tehnike in večplastne podporne strukture; otroke v institucionalni oskrbi ali rejništvu, katerih pravne in življenjske okoliščine so pogosto zapletene; ter otroke, ki se soočajo z večkratnimi, prekrivajočimi se ranljivostmi. Udeleženci so poudarili, da brez konkretnih orodij in razumevanja konteksta obstaja nevarnost, da bo načelo enakosti ostalo bolj formalno kot vsebinsko.

Eden od uveljavljenih pristopov za krepitev strokovne usposobljenosti na tem področju je razvoj dopolnilnih ali modularnih komponent usposabljanja. Takšni moduli udeležencem omogočajo poglobitev znanja glede na vrste primerov, s katerimi se v praksi najpogosteje srečujejo. S kombinacijo skupnega osnovnega kurikulumu s

---

¹⁰ Odbor ministrov Sveta Evrope. [Smernice o otrokom prijaznem pravosodju](#), 17. november 2010.

¹¹ Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA), [Otrokom prijazno pravosodje: perspektive in izkušnje strokovnjakov o sodelovanju otrok v civilnih in kazenskih sodnih postopkih v 10 državah članicah EU](#), 10. junij 2015.

specializiranimi dodatnimi moduli, ki obravnavajo specifične ranljivosti, lahko programi usposabljanja bolje uskladijo doslednost standardov z občutljivostjo za raznolike realnosti.

Pedagoški načrt za razvoj kompetenc

Teorija izobraževanja odraslih poudarja izkustveno vključevanje in refleksijo kot gonilni sili kompetenc.¹² Usposabljanje bi zato moralo sprejeti pristop, ki daje prednost primerom, pri čemer se začne z realističnimi scenariji in iz njih izpelje pravno analizo. Ta struktura izboljša zapomnitev in spodbuja analitično razmišljanje, utemeljeno na praksi.

Večsektorsko usposabljanje in pristop »skupnega primera«

Povratne informacije, zbrane med usposabljanji FOSTER, so dosledno poudarjale en strukturni izziv: pričakuje se, da bo otrokom prijazno pravosodje delovalo kot usklajen sistem, vendar so strokovnjaki običajno usposobljeni v institucionalnih mehurčkih. Odvetniki, sodniki, tožilci, policisti, psihologi in strokovnjaki za zaščito otrok so redko imeli strukturirane priložnosti, da bi preučili, kako se njihove vloge v praksi prekrivajo. Več udeležencev je izrecno opozorilo, da nespোরazumi glede pooblastil, pravil o zaupnosti ali terapevtskih ciljev pogosto vodijo v razdrobljenost – in včasih v stres za otroka, ki bi se mu lahko izognili.

Ta ugotovitev poudarja pomen večsektorskih oblik usposabljanja, v katerih pravni in nepravni strokovnjaki sodelujejo pri skupnem primeru. Namesto da se osredotoča izključno na veščine, specifične za posamezne vloge, takšno usposabljanje udeležencem omogoča celostno analizo postopka, v katerem se nahaja otrok – od razkritja do podpore po sojenju. V usposabljanjih FOSTER, kjer so mešane skupine strokovnjakov sodelovale v vajah, ki so temeljile na primerih, so se razprave opazno preusmerile s posameznih postopkovnih nalog („Kakšna je moja vloga?“) na sistemsko razmišljanje („Kako moja odločitev vpliva na otroka in druge strokovnjake?“). Udeleženci so to pogosto opisovali kot eno najbolj dragocenih sestavin izobraževalne izkušnje.

Metodologija „skupnega primera“ se je izkazala za posebej učinkovito. S postopnim obravnavanjem realističnega primera otroka žrtve so udeleženci prepoznali tveganja ponavljajočih se zaslišanj, vrzeli v izmenjavi informacij, časovne konflikte med terapevtskimi in dokaznimi potrebami ter praktične ovire pri izvajanju zaščitnih ukrepov. Pomembno je, da ta metoda ni bila namenjena izbrisu strokovnih razlik. Namesto tega je razkrila institucionalne omejitve in spodbudila medsebojno razumevanje. Udeleženci usposabljanja FOSTER so večkrat poudarili, da je neposredno poslušanje strokovnjakov iz drugih sektorjev pojasnilo pričakovanja in zmanjšalo domneve o „nesodelovanju“.

---

¹² Kolb, D. A. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice-Hall, 1984; and European Judicial Training Network. [EJTN Handbook on Judicial Training Methodology in Europe](#), 2016.

Ustreznost takšnih večsektorskih formatov močno podpirajo standardi EU. Direktiva 2012/29/EU zahteva usklajene odzive, individualno oceno potreb žrtev po zaščiti (člen 22) in ustrezno usposabljanje strokovnjakov (člen 25).¹³ Strategija EU o pravicah žrtev (2020–2025)¹⁴ dodatno poudarja potrebo po integriranih in multidisciplinarnih sistemih podpore. Poleg tega Priporočilo Komisije (EU) 2024/1238 poudarja potrebo po nacionalnih sistemih za zaščito otrok, ki olajšujejo medsektorsko sodelovanje in usklajevanje med organi in službami kot sredstvo za postavitve največjih otrokovih koristi v središče sistemov zaščite, s čimer se postavi temelj za večsektorski strokovni razvoj.¹⁵ Povratne informacije o usposabljanju FOSTER kažejo, da teh ciljev politike ni mogoče v celoti uresničiti zgolj z usposabljanjem, specifičnim za posamezne poklice.

Za izobraževalce to pomeni, da bi moral vsaj del programa namerno združevati različne strokovne skupine v strukturiranem dialogu, ki temelji na primerih. Pedagoški poudarek bi moral biti na kartiranju izkušenj otroka v različnih institucijah, prepoznavanju sistemskih točk trenja in skupnem razmišljanju o praktičnih mehanizmi usklajevanja. Kadar je to izvedljivo, lahko skupno vodenje izobraževanja s strani izobraževalcev z različnim strokovnim ozadjem služi kot model sodelovalnega pristopa, ki ga izobraževanje želi spodbujati.

„Skupno razmišljanje in praktični primeri med usposabljanji so nam pomagali, da smo se otrokovim situacijam približali bolj občutljivo in zavestno ter bolje razumeli njihove perspektive. Menim, da so taka usposabljanja še posebej pomembna, ker ne prenašajo le pravnega znanja, ampak spodbujajo tudi empatijo, razvoj miselnosti in samorefleksijo. Izvedba usposabljanja za kolege, izmenjava izkušenj in skupno iskanje rešitev za vsakodnevne izzive je bila zelo navdihujoča izkušnja, ki je okrepila tako kohezijo ekipe kot tudi našo strokovno samozavest. Vesela sem bila, da so bili udeleženci odprti za nove pristope in so aktivno prispevali k razpravam.“ (izobraževalka FOSTER, Madžarska)

Oblike učenja

Poleg strukturnih vidikov sodelovanja med sektorji so udeleženci projekta FOSTER razmišljali tudi širše o pedagoških pristopih, ki so se jim zdeli najbolj primerni za smiselno strokovno učenje.

Simulacija in reflektivna analiza

Simulacije ponujajo izkustven vpogled, vendar njihov transformativni potencial leži v reflektivnem poročanju. Po simulirani obravnavi ali interakciji s stranko morajo izobraževalci spodbuditi strukturirano razpravo, ki opazovane prakse povezuje z

---

¹³ [Direktiva 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov glede pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ

¹⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: [Strategija EU o pravicah žrtev \(2020–2025\)](#), COM/2020/258 final.

¹⁵ Priporočilo Komisije (EU) 2024/1238 z dne 23. aprila 2024 [o razvoju in krepitevi celostnih sistemov za zaščito otrok v najboljšem interesu otroka](#), C/2024/2680.

evropskimi standardi in načeli, prijaznimi do otrok. Cilj ni kritika uspešnosti, temveč skupno izpopolnjevanje razmišljanja.

Vključevanje v majhnih skupinah in psihološka varnost

Razprave v majhnih skupinah spodbujajo odprtost in globlje razmišljanje. Zlasti pri obravnavanju občutljivih tem, kot je spolna zloraba, morajo izobraževalci vzpostaviti ozračje zaupanja in spoštovanja. Določitev jasnih pravil razprave, priznavanje čustvenih odzivov in omogočanje prostora za razmislek so bistveni sestavni deli vodenja, ki upošteva travme.

Verodostojnost izobraževalca in reflektivno vodenje

Udeleženci dosledno cenijo izobraževalce, ki združujejo strokovno znanje s praktičnimi izkušnjami. Izobraževalci morajo deliti primere iz prakse, ki ponazarjajo, kako standardi EU delujejo v okviru institucionalnih omejitev. Hkrati morajo izobraževalci dajati zgled reflektivnosti s priznavanjem kompleksnosti, spodbujanjem dialoga in izogibanjem dogmatičnemu predstavljanju rešitev.

Ocena, trajnost in sistemski vpliv

Vpliv usposabljanja se ne sme ocenjevati zgolj na podlagi zadovoljstva udeležencev, temveč na podlagi dokazane izboljšave kompetenc: sposobnosti prepoznavanja vrzeli pri zaščiti, uporabe razmišljanja, ki upošteva travme, in sodelovanja v meddisciplinarnem usklajevanju. Trajnost lahko vključuje dodatna gradiva, spletne učne module in strokovne mreže, ki omogočajo nadaljnjo izmenjavo.

Enakopraven in redni dostop do specializiranega usposabljanja: strukturne vrzeli in vloga tehnologije

Povratne informacije, zbrane v okviru projekta FOSTER, so razkrile strukturno skrb, ki sega onkraj vsebine usposabljanja o otrokom prijaznem pravosodju: neenak dostop. Udeleženci projekta FOSTER v vseh partnerskih državah so dosledno poročali, da so možnosti specializiranega usposabljanja pogosto vezane na projekte, sporadične in geografsko koncentrirane v večjih urbanih središčih. Odvetniki, ki delujejo v manjših mestih ali na podeželju, so opisali omejen dostop do stalnega strokovnega razvoja na tem področju, kljub temu da redno zastopajo otroke žrtve, priče ali obtožence. V nekaterih primerih je udeležba odvisna od osebne pobude, institucionalne podpore ali možnosti potovanja – dejavnikov, ki lahko nehote ustvarjajo razlike v razvoju kompetenc.

Ta neenaka dostopnost je še posebej problematična v luči člena 25 Direktive 2012/29/EU, ki poziva k ustreznemu usposabljanju strokovnjakov, ki bodo verjetno prišli v stik z žrtvami. Učinkovitost otrokom prijaznega pravosodja ne more biti odvisna od geografske lege ali dostopa do zunanje financiranih projektov. Če specializirano znanje in veščine ostanejo omejene na strokovnjake, ki so že dobro uveljavljeni v večjih urbanih sistemih, obstaja nevarnost, da se bodo strukturne neenakosti ponovile na ravni izvajanja storitev za otroke.

Udeleženci projekta FOSTER so večkrat poudarili potrebo po rednih, institucionaliziranih možnostih usposabljanja, vključenih v nacionalne okvire strokovnega usposabljanja, namesto da bi bile odvisne izključno od časovno omejenih pobud. Standardi otrokom prijaznega pravosodja se razvijajo, sodna praksa napreduje in meddisciplinarne prakse se izpopolnjujejo. Zato usposabljanja ne smemo razumeti kot enkratno izkušnjo, ampak kot stalno strokovno zahtevo, dostopno vsem pravnikom, ne glede na regijo ali institucionalno pripadnost.

Informacijske tehnologije igrajo ključno vlogo pri odpravljanju te vrzeli. Ustrezno zasnovane oblike spletnega usposabljanja lahko ublažijo geografske razlike, zmanjšajo ovire zaradi stroškov in omogočijo prilagodljivo sodelovanje, združljivo s poklicnimi urniki. Digitalne platforme omogočajo tudi ponavljajoče se ukvarjanje z gradivom, vključevanje multimedijskih simulacij primerov in spoznavanje primerjalnih perspektiv v različnih pravnih sistemih. Pomembno je, da spletno učenje ne nadomešča osebnega interaktivnega usposabljanja; lahko namreč deluje kot temeljna raven, ki zagotavlja, da imajo vsi strokovnjaki dostop do osnovnega znanja, preden se lotijo naprednejših, praktično usmerjenih modulov.

Hkrati povratne informacije iz projekta FOSTER kažejo, da morajo biti digitalne rešitve pedagoško trdne. Učinkovito spletno usposabljanje bi moralo vključevati vaje na podlagi scenarijev, spodbude za razmislek in praktične primere, ki odražajo resnične postopkovne dileme. Kadar je to mogoče, se lahko zlasti obetavni zdijo mešani modeli, ki združujejo spletne module z moderirano razpravo – bodisi virtualno bodisi osebno.

V tem kontekstu spletni tečaj, razvit v okviru projekta FOSTER, predstavlja potencialen strukturni odgovor na izziv dostopnosti, ki so ga opredelili udeleženci. Ker ponuja standardizirano, praktično usmerjeno in z EU usklajeno izobraževalno gradivo, ki je na voljo tudi po koncu projektnih dejavnosti, lahko služi kot temelj, na katerem lahko nacionalne odvetniške zbornice, institucije za usposabljanje sodnikov in drugi strokovni organi gradijo trajnostne in pravične okvire usposabljanja na področju otrokom prijaznega pravosodja.

Zaključek

Oblikovanje transformativnega usposabljanja o otrokom prijaznem pravosodju zahteva uskladitev vsebinskih pravnih obveznosti EU s pedagoškimi pristopi, ki spodbujajo strokovno preobrazbo. Z osredotočanjem na komunikacijo, razmišljanje, ki upošteva travmo, postopkovna varovala, meddisciplinarno usklajevanje in medsektorsko ozaveščenost – ter s posredovanjem vsebin prek metodologij, ki temeljijo na primerih in refleksiji – izvajalci usposabljanja neposredno prispevajo k učinkovitemu izvajanju Direktive 2012/29/EU in ciljev Strategije EU za usposabljanje sodnikov.

FOSTER

Co-funded by
the European Union

Usposabljanje, če je premišljeno zasnovano, postane strukturni mehanizem za krepitev pravosodnih sistemov in varovanje dostojanstva ter pravic otrok, ki so žrtve kaznivih dejanj, po vsej Evropski uniji.